

Uwzględnione uwagi
Stowarzyszenia Interwencji Prawnej i Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka
do rządowego projektu ustawy o cudzoziemcach

Zezwolenie na pobyt czasowy

1) (art. 101)

Podkomisja zgodziła się, aby nie uznawać za podstawę do cofnięcia zezwolenia na pobyt czasowy okoliczności, że cudzoziemiec, któremu takie zezwolenie zostało udzielone opuścił Polskę na okres dłuższy niż 10 miesięcy.

2) (art. 105)

Posłowie przychylni się do sugestii SIP i HFPC, aby zrezygnować z wymogu uzyskiwania przez jednego z rodziców pisemnej zgody drugiego rodzica na złożenie w imieniu małoletniego dziecka wniosku o udzielenie mu zezwolenia na pobyt czasowy.

W uzasadnieniu proponowanej zmiany podnosiliśmy, że pozostanie przy rozwiązaniu zaproponowanym przez rząd utrudniłoby i nadmiernie sformalizowało legalizację pobytu takiego dziecka w Polsce (zwłaszcza, gdy drugi z jego rodziców przebywa zagranicą). Jeżeli zaś chodzi o obawy przed „uprowadzeniem” dzieci, wydaje się, że właśnie legalizacja ich pobytu, a zatem – m.in. wiedza wojewody o ich miejscu zamieszkania w sposób silniejszy chroni przed tego rodzaju zjawiskiem.

3) (art. 113)

Dzięki uwagom SIP i HFPC posłowie podkomisji zdecydowali się wydłużyć okres, w którym cudzoziemiec zobowiązany będzie powiadomić wojewodę o ustaniu przyczyny udzielenia mu zezwolenia na pobyt czasowy z – pierwotnie założonych – 7 dni do 15 dni roboczych od dnia zdezaktualizowania się jego dotychczasowej podstawy pobytu.

4) (art. 118)

Posłowie postanowili, aby cudzoziemcom, którzy są zwolnieni z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę w decyzji o udzieleniu zezwolenia na pobyt czasowy i pracę nie wskazywać konkretnego pracodawcy.

W przypadku takich cudzoziemców, w zezwoleniu nie będzie się określać ich pracodawcy, więc będą mogli – w okresie ważności zezwolenia – zmieniać podmiot powierzający zatrudnienie na takich samych warunkach, jak obywatele polscy.

5) (art. 121)

Członkowie podkomisji zgodzili się z oceną SIP i HFPC, że również w przypadku osób, których celem pobytu w Polsce było wykonywanie pracy (zezwolenie na pobyt czasowy i pracę) powinno się od nich wymagać powiadomienia wojewody o utracie pracy w terminie nie 7 dni – jak to pierwotnie zakładano – lecz 15 dni roboczych od dnia ustania zatrudnienia.

6) (art. 133)

Posłowie przychyliłi się do propozycji, aby w przypadku cudzoziemców wykonujących pracę wymagającą wysokich kwalifikacji (posiadacze, tzw. „niebieskiej karty”) złagodzić reżim cofania im zezwolenia na pobyt czasowy.

Zgodnie z nowym brzmieniem przepisu, zezwolenie udzielone takiemu cudzoziemcowi będzie cofnięte wyłącznie wówczas, kiedy utraci on pracę więcej niż 2 razy (pierwotnie – nie więcej niż jeden raz), okres zaś pozostawania przez taką osobę bez pracy wyniesie łącznie więcej niż 3 miesiące.

7) (art. 134)

Dzięki sugestiom SIP i HFPC również w przypadku osób wykonujących zawód wymagający wysokich kwalifikacji wydłużeniu ulegnie okres, w którym powinny one powiadomić wojewodę o utracie pracy – z 7 dni do 15 dni roboczych.

8) (art. 148)

Podkomisja zgodziła się ze stanowiskiem SIP i HFPC, że odmowę udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy oraz cofnięcie zezwolenia już udzielonego może powodować jedynie niezaliczenie przez cudzoziemca – studenta roku studiów, nie zaś – jak było to przewidziane w propozycji rządowej – również semestru.

Zaakceptowanie przedstawionej przez nas propozycji będzie oznaczać, iż sytuacja studentów cudzoziemskich, którzy będą mieć przejściowe problemy na uczelni (np. niezaliczenie semestru) nie ulegnie pogorszeniu w stosunku do ich obecnej sytuacji prawnej.

9) (art. 159)

Członkowie podkomisji przychyliłi się do propozycji, aby prawo do uzyskania zezwolenia na pobyt czasowy w celu połączenia z rodziną przyznać również najbliższym krewnym cudzoziemców, którzy uzyskali w Polsce zgodę na pobyt ze względów humanitarnych.

Jest to szczególnie istotne z uwagi na fakt, że cudzoziemcy, którym będzie udzielana zgoda na pobyt ze względów humanitarnych nie będą mogli – z przyczyn obiektywnych – powrócić do kraju pochodzenia, stąd przyznanie członkom ich najbliższej rodziny prawa do uzyskania zezwolenia na pobyt w Polsce oznaczać będzie zagwarantowanie przez Polskę prawa do realizacji przez takie osoby życia rodzinnego w naszym kraju.

10) (art. 162)

Posłowie zgodzili się, że w nowej ustawie powinno się znaleźć uregulowanie, które wprost wskaże, że zezwolenia na pobyt czasowy w celu połączenia z rodziną cudzoziemcowi, który jest członkiem rodziny osoby objętej w Polsce ochroną uzupełniającą albo zgodą na pobyt ze względów humanitarnych udziela się na okres 3 lat.

11) (art. 165)

Podkomisja przychyliła się do oceny SIP i HFPC, że każdorazowe sprawdzanie przez wojewodę czy związek małżeński cudzoziemca i obywatela polskiego „istnieje w celu obejścia ustawy” byłoby nadmierną ingerencją w życie prywatne małżonków.

Zgodnie z nowym brzmieniem podstawą do odmowy udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy dla małżonka obywatela polskiego będzie mogło być wyłącznie stwierdzenie, że związek taki „został zawarty w celu obejścia ustawy”, tzn. że od dnia zawarcia pozostawał jedynie fikcją.

12) (art. 188)

Członkowie podkomisji przychylni się do tego, aby od cudzoziemca, który pozostawał w Polsce w związku z toczącym się postępowaniem karnym przeciwko swojemu byłemu pracodawcy i który chciałby nadal pozostawać w Polsce (na czas sporu cywilnego z pracodawcą, np. o wynagrodzenie) wymagać jedynie wykazania posiadania miejsca zamieszkania (nie zaś – tytułu prawnego do lokalu) oraz zapewnionego utrzymania (nie zaś – stabilnego i regularnego źródła dochodu).

Zmiana ta pozwoli – w naszej ocenie – uzyskać przedmiotowe zezwolenie szerszemu kręgowi osób, tj. w szczególności tym, którzy m.in. z uwagi na toczący się spór, w który weszli z byłym pracodawcą nie są w stanie podjąć legalnego zatrudnienia w Polsce, niemniej posiadają środki zapewniające im utrzymanie w naszym kraju.

Zezwolenia na pobyt stały i zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE

13) (art. 195)

Posłowie zgodzili się ze stanowiskiem SIP i HFPC, że zezwolenie na pobyt stały w Polsce powinno być udzielane małoletnim dzieciom cudzoziemców, którzy uzyskali w Polsce zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE.

Jednocześnie podkomisja odstąpiła od wprowadzania nowego wymogu stawianego cudzoziemcom ubiegającym się o udzielenie zezwolenia na pobyt stały w postaci obowiązku potwierdzenia przez nich znajomości języka polskiego co najmniej na poziomie A2.

W toku prac w Sejmie podnosiliśmy, że wymóg taki byłby prawdopodobnie trudny do spełnienia z uwagi na koszty uzyskania tego rodzaju certyfikatów językowych, które – dla większości cudzoziemców – mogłyby się okazać zbyt wysokie oraz na istnienie dopiero zaczątków systemu sprawdzania biegłości językowej cudzoziemców.

14) (art. 195)

Do przepisów proponowanej ustawy wprowadzono uregulowanie, zgodnie z którym cudzoziemcowi nie będzie się odmawiać udzielenia zezwolenia na pobyt stały w przypadku, gdy opuścił terytorium RP na okres przekraczający 10 miesięcy, jeżeli jego nieobecność w Polsce była związana z odbywaniem praktyk lub uczestnictwem w zajęciach przewidzianych w toku studiów na polskiej uczelni.

Dzięki przyjęciu takiego rozwiązania studenci cudzoziemscy będą mogli bez obaw o wydanie im decyzji o odmowie udzielenia zezwolenia na pobyt stały uczestniczyć, np. w wymianach w ramach programu Socrates-Erasmus.

15) (art. 196)

Posłowie przychyłili się do oceny SIP i HFPC, że powodem odmowy wszczęcia postępowania w sprawie o udzielenie zezwolenia na pobyt stały (w przypadku, gdy cudzoziemiec powołuje się na swoje polskie pochodzenie) nie może być fakt, że przebywa na terytorium RP na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 181.

Pozostanie przy rozwiązaniu proponowanym pierwotnie przez rząd oznaczałoby, że z przyczyn wyłącznie formalnych nie zostałyby wszczęte postępowanie zmierzające do identyfikacji konstytucyjnego prawa do osiedlenia się w Polsce na stałe osoby, która wykaże swoje polskie pochodzenie.

16) (art. 197)

Podkomisja zgodziła się ze stanowiskiem SIP i HFPC, iż brak jest podstaw, aby w toku postępowania o udzielenie zezwolenia na pobyt stały wojewoda mógł oceniać, czy „związek małżeński [...] istnieje w celu obejścia ustawy”.

17) (art. 199)

Członkowie podkomisji zgodzili się, że okres, w którym dopuszczalne będzie cofnięcie zezwolenia na pobyt stały udzielonego cudzoziemcowi ze względu na łączący go z obywatelem polskim związek małżeński w przypadku, kiedy taki cudzoziemiec rozwiódł się powinien być skrócony z 3 do 2 lat.

Zobowiązanie cudzoziemca do powrotu

18) (art. 299)

Zgodnie z oceną SIP i HFPC posłowie zdecydowali się doprecyzować przepis o okresie, w którym cudzoziemiec będzie zobowiązany opuścić Polskę po wydaniu mu decyzji o odmowie udzielenia (albo cofnięciu) zezwolenia pobytowego oraz odmowie udzielenia (albo cofnięciu) ochrony międzynarodowej.

Do pierwotnego brzmienia art. 299 ust. 6 dodano formułę „w terminie 30 dni od dnia, w którym decyzja [...] ostateczna została cudzoziemcowi doręczona”. Pozwoli to na uniknięcie wszelkich wątpliwości, pojawiających się również w nauce prawa administracyjnego, dot. tego, kiedy decyzja wydana przez organ II instancji uzyskuje walor ostateczności. Tym samym będzie w sposób pełniejszy spełniać swoje zadanie, tzn. chronić cudzoziemców przed negatywnymi konsekwencjami ewentualnego uchybienia wskazanemu terminowi.

19) (art. 302)

Posłowie przychyłili się do stanowiska SIP i HFPC, że nielegalne wykonywanie przez cudzoziemca pracy może być podstawą zobowiązania go do powrotu tylko i wyłącznie wówczas, kiedy cudzoziemiec nie został doprowadzony do takiego świadczenia pracy na skutek bezprawnych działań jego pracodawcy, o których mowa w art. 120 ust. 3 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Zmiana ta pozwoli na uniknięcie negatywnych konsekwencji wykonywania nielegalnego zatrudnienia w przypadku, gdy pracodawca wykorzystał zależność służbową, błąd w którym był

---

cudzoziemiec, jego nieświadomość podejmowanych działań, aby doprowadzić go do nielegalnego świadczenia pracy.

20) (art. 316)

Członkowie podkomisji postanowili – zgodnie z sugestią SIP i HFPC – ograniczyć obowiązek nadawania decyzjom o zobowiązaniu do powrotu rygoru natychmiastowej wykonalności wyłącznie do tych przypadków, gdy dalszy pobyt cudzoziemca na terytorium RP mógłby stanowić zagrożenie dla obronności lub bezpieczeństwa państwa lub ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego.

21) (art. 332)

Posłowie podkomisji zdecydowali się wprowadzić do przepisów projektowanej ustawy zasadę, że w przypadku złożenia przez cudzoziemca skargi do sądu administracyjnego na decyzję o zobowiązaniu go do powrotu wraz z wnioskiem do sądu o wstrzymanie wykonania takiej decyzji, wydalenie cudzoziemca będzie niedopuszczalne do czasu rozstrzygnięcia przez sąd przedmiotowego wniosku.

Ta fundamentalna zmiana przyczyni się do zagwarantowania cudzoziemcom, których zobowiązano do powrotu prawa do poddania takich decyzji kontroli niezawisłego sądu, co jest ich prawem wynikającym zarówno z Konstytucji RP, jak i Europejskiej konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

22) (art. 359)

Podkomisja zdecydowała się złagodzić obowiązki nakładane na osoby, którym udzielono w Polsce zgody na pobyt tolerowany.

Cudzoziemcy, którym udzielono takiego zezwolenia będą zobowiązani do zgłaszania się do najbliższego, ze względu na ich aktualne miejsce pobytu, organu Straży Granicznej, nie zaś – jak to było przewidziane w pierwotnym brzmieniu omawianego artykułu – do organu wskazanego w decyzji, którym mógł być, np. komendant placówki odległej o kilkaset kilometrów od aktualnego miejsca zamieszkania cudzoziemca.

Strzeżone ośrodki i areszty dla cudzoziemców

23) (art. 398)

Posłowie przychyliłi się do stanowiska SIP i HFPC i zdecydowali się nałożyć na sąd rozpoznający wniosek o umieszczenie w strzeżonym ośrodku małoletniego cudzoziemca pozostającego w Polsce bez opieki obowiązek kierowania się dobrem takiego cudzoziemca.

24) (art. 399)

Podkomisja zdecydowała się – zgodnie z sugestią SIP i HFPC – przyznać cudzoziemcowi, wobec którego organ Straży Granicznej zastosował środek alternatywny wobec detencji, prawo do zaskarżenia takiego rozstrzygnięcia do sądu rejonowego.

25) (art. 402)

Członkowie podkomisji zdecydowali się wprowadzić do projektowanej ustawy uregulowanie, zgodnie z którym również w przypadku rozpoznawania wniosku o umieszczenie w strzeżonym ośrodku pełnoletniego cudzoziemca wraz z pozostającymi pod jego opieką dziećmi, sąd będzie zobowiązany kierować się także dobrem dzieci.

Jednocześnie podkomisja zdecydowała o przyznaniu cudzoziemcom prawa do zaskarżenia postanowień o zastosowaniu wobec nich środka alternatywnego wobec detencji również wówczas, gdy o jego zastosowaniu zdecydował nie organ Straży Granicznej lecz sąd.

26) (art. 404)

Posłowie zgodzili się z oceną SIP i HFPC, że w projektowanej ustawie powinno znaleźć się uregulowanie, które wprost wskaże (bez potrzeby odwoływania się do przepisów kodeksu postępowania karnego), iż na postanowienie o umieszczeniu w strzeżonym ośrodku oraz na postanowienie o przedłużeniu okresu pobytu w takiej placówce przysługuje zażalenie do sądu okręgowego.

27) (art. 407)

Członkowie podkomisji przychyliłi się do stanowiska SIP i HFPC i zdecydowali o skróceniu okresu po upływie którego dopuszczalne będzie złożenie przez cudzoziemca zażalenia na postanowienie organu Straży Granicznej o odmowie uwzględnienia wniosku o zwolnienie ze strzeżonego ośrodka z 3 do 1 miesiąca liczonego od dnia, w którym po raz ostatni orzekano w przedmiocie stosowania wobec cudzoziemca środka detencyjnego.

Zmiana ta pozwoli na zagwarantowanie cudzoziemcowi prawa do poddania – negatywnego z punktu widzenia jego interesów – postanowienia organu Straży Granicznej kontroli niezależnego sądu. Dotąd instytucja zażaleń na postanowienie o odmowie uwzględnienia wniosku o zwolnienie pozostawała, co wykazały badania przeprowadzone przez SIP w istocie „martwą literą prawa”.

Równocześnie podkomisja przystała na to, aby do przesłanek wydania postanowienia o zwolnieniu cudzoziemca ze strzeżonego ośrodka dodać okoliczność, iż wykonanie decyzji o zobowiązaniu do powrotu jest – ze względów prawnych lub faktycznych – niemożliwe.

28) (art. 471)

Podkomisja zdecydowała, że spod monitoringu pomieszczeń w strzeżonym ośrodku wyłączone zostaną nie tylko pomieszczenia przeznaczone dla celów sanitarno-higienicznych, jak proponował to rząd, ale również pokoje dla cudzoziemców.